

KÜÇÜK YAŞLARDA, MÜZİK VE PİANO EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

* Arş.Gör. Evren YILDIZ

**Arş.Gör. Yavuz ŞEN

Günümüz koşullarında bilim ve bilgiye, dolayısıyla eğitime duyulan gereksinim hızla artmaktadır. Sanat yoluyla çocuğu eğitime konusu en önemli eğitim yollarından biridir. Müzik ve dans, sanat eğitiminin tekniklerinden biri olup zihinsel süreçlerin birer ifadesi olarak tanımlanabilir.

Müzik, çocuğun ruhsal yapısında heyecanlı ve aşırı duygusallık ortamından daha sakin bir ortama yönelme bakımından ayrıca güvensizlik, saldırganlık, gerilim ve korku gibi davranışlarda güçlüklerin yenilmesi konusunda önemli bir etkidir. Müzik çocukta doğrudan doğruya heyecanlar yarattığı için davranışlarını etkiler. Dikkati yoğunlaştırır, gözlem yeteneğini güçlendirerek bellekte tutma, izleme ve taklit etme kavramını geliştirir. Müzik eğitiminin tanımı yapılırsa görülür ki müzik insanın soyut yaşamında ve dünyasındaki iç güdülerini ve eğilimlerini, sükunetle ortaya koyabilmesine yardımcı olur. Okul öncesi çağında verilen uygun müzik eğitimi, tüm müzik eğitiminin ilk basamağı olmalıdır. Erken yaşlarda çocuğun müziğe olan ilgisi işlenmelidir.

Çocukların toplumsal faaliyetlere katılma deneyleri çok azdır. Doğal olarak yarattıkları müzikal faaliyet çocuktaki bu merkezlik özelliğini fazlasıyla tatmin eder. Uzmanlar çocukların bu yöndeki faaliyetlerini sınırlar saptayarak her bireyin öğrenme hürriyetine sahip olmasını sağlayacaktır. Bu sınırlama olayı çok önemlidir. Grup çalışmalarında düzen sağlar. Böylece rastlantıya bağlı olmayan anlamlı bir yol izlenir. Dolayısıyla ana okullarında bir eğitimin yaygınlaşması çok önemlidir. Bu dönemde köklü ve düzenli bir eğitim yapılırsa çocukta bilişsel, duygusal ve devinimsel gelişimde boşluklar olmaz.

Kısaca okul öncesi müzik eğitiminin önemi, çocukların iyi, doğru ve zevkle müzik yapmayı aşılması, onlarda bazı müzik kavramlarını gelişim alanlarına bağlı olarak geliştirmesi, şarkı söylemeye alıştırması, şarkı söyleme ve enstrüman çalma istek ve gereksinimini ortaya çıkarması, onlara iyi bir kulak ve ses eğitimi vererek belli bir seviyede müzik okuma ve yazma tekniğini kazandırması, iyi bir müzik zevki ve güzel bir müziği anlama kabiliyeti yaratmasıdır. Bunun yanında okul öncesi çocuğun müzik eğitiminin daha etkili ve önemli olduğu yaşlar 0-3 arasıdır.¹

* Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Arş. Gör.

**Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü Arş. Gör.

¹Ürfioğlu, Ayşe., "Okul Öncesi Döneminde Müziğin Gelişimi ve Önemi", Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları 1. Ulusal Müzik Sempozyumu Bildirileri, İzmir, 7-9 Mayıs 1984, s.351-352.

Yaş, gelişim psikolojisinde kullanılan çok önemli bir faktördür. Çünkü, yaş, davranışlarda görülen farkların, değişmelerin nedeni değildir. Zira, davranışta görülen değişmeler, öğrenmenin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Hatta, psikologlar, hangi davranışların öğrenme, hangi davranışların ise olgunlaşmanın bir ürünü olduğunu her zaman birbirinden ayırt edememektedirler.²

Demek ki, insanlarda öğrenmenin meydana gelebilmesi için, onun belli bir olgunlaşma düzeyine ulaşması gerekmektedir. Nasıl ki, öğrenme psikolojisinde çocuğun belli bir olgunlaşma düzeyine ulaşmadan önce yapılan egzersiz ve pratikler zararlı ve sakıncalı durumlar taşıyorsa, aynı şekilde geç öğrenme de, öğrenme açısından benzer olumsuz durumları taşımaktadır.

“Deneklerin yaşı, psiko-motor, bilişsel ve duyuşsal olan hedef ve davranışlara ulaşma düzeylerinde rol oynayacak, yaşı küçük olanlar daha başarılı olacaklardır.” düşüncesinde bir hipotez kurulmuştur. Bu hipotezin oluşturulmasında, çalgı çalma becerisinin kazandırılmasında çok önemli bir faktör olduğu, çalgı çalmaya ilişkin kasların ve organların küçük yaşlarda daha kolay ve uygun şekilleneceği konusundaki yaygın kanı etkili olmuştur. Bu hipotezle ilgili elde edilen bulgular, psiko-motor ve duyuşsal alanda yaşı küçük olanlar, yaşı büyük olanlara oranla daha başarılı olduklarını göstermektedir.

Sadece bilişsel alanda, yaşı büyük olanların daha başarılı oldukları görülmüştür. Bilişsel davranışlarda yaşça büyük olanların daha başarılı olmalarının nedeni, muhtemelen bilgi repertuarlarının, yaşantılarının daha fazla olmalarından kaynaklanmaktadır.³

Piano; klâvsenin gelişmiş, dokunaklı bir çalgıdır. Yapım biçimi ile duvar ve kuyruklu (salon) adı verilen çeşitleri vardır. Bu çalgı, büyük bestecilerin en yakını olmuştur, dolayısı ile bu çalgı için verilen bestelerin sayısı ciltler tutar. “Piyanişler diğler çalgıları çalanlara nazaran, çıkaracakları sesleri piano üzerinde hazır bulurlar” gerekçesiyle, en küçük yaştan başlayarak, öğrenilebilecek çalgılardan birisi, hatta birincisi pianodur.⁴

Enstrüman eğitiminde, çocuklarda içgüdüsel olarak varolan müzik yapma isteği ancak eğitimle sağlıklı bir şekilde yönlendirilebileceği için özellikle gelişmiş ülkelerde müzik eğitimine çok önem verilmekte müzik ve çalgı derslerine küçük yaşlarda başlanmaktadır.

Piano eğitimi ise müzik eğitiminin çok önemli ve ayrılmaz bir parçasını oluşturur. Çünkü öncelikle pianoda ses elde etmek çok kolaydır. Parmağı ile tuşa basan çocuk anında doğru ve net bir ses elde eder ve iki

² Aşkın, Muhittin., “K.K.E.F. Psikolojiye Giriş Ders Notu”, Erzurum, 1992, s.15

³ Akbulut, Efe., “Keman Öğretim Programında Öngörülen Temel Hedeflerin Gerçekleşme Durumu”, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum, 1996, s.63-64.

⁴ Çalışır, Feridun., “Çalgı Bilgisi”. İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara, 1969, s.131

elini birlikte kullanmayı kısa sürede öğrenebilir. En önemlisi çok sesli bir çalgıdır ve bu yönüyle kulak gelişiminde büyük işlevi vardır. Tüm bu yönleriyle piano eğitimi müzik eğitiminin önemli ve ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

6-11 yaş grubu pedagoglarca ilkokul dönemi olarak nitelendirilir. Çocuk on yaşında başlayarak okul çağına adım atar, aile ortamından çıkarak dış dünyaya açılmaya başlar. Zihinsel yetenekleri, konuşma yeteneği ve söz dağarcığı gelişir. Somut düşünceden soyut düşünceye geçmeye başlamış, bir konu üzerinde sıkılmadan en az 15-20 dakika durabilecek düzeye gelmiştir.

Tüm bu gelişmelere bakarak normal yetenekte bir çocuk için pianoya en uygun başlama yaşının 6-7 yaşlar olduğunu söyleyebiliriz. Okumayı, yazmayı, sayı saymayı öğrenmeye başlayan minik öğrenci için notaları, parmak numaralarını, nota değerlerini, tüm bunların iki dizek üzerinde yerleşim ve okunuşlarını öğrenmek çok daha kolaydır. Ayrıca küçük yaşlardaki bir öğrencinin el, kol ve parmakları büyüklere oranla daha yumuşak ve eğitime yatkındır. Tüm bunlara en uygun başlama yaşının normal yetenekte bir çocuk için ilkokula başladığı 6-7 yaşlar olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmen öğrenci ilişkisi ve ailenin yaklaşımına değinecek olursak, şunları söyleyebiliriz; küçük yaşlarda başlayan piano derslerinde çocuğun dünyasına seslenip, onunla sağlıklı iletişim kurmak başta gelir. Öncelikle piano çalmak isteyip istemediğine çocuk kendisi karar vermelidir. Pianoyu bir görev olarak göstermek, küçük öğrenciye çalışması için baskı yapmak yapılacak en büyük yanlışlıklardandır. Anne-babanın tutumu kadar öğretmenin yaklaşımının da büyük önemi vardır. Derslere renk ve canlılık kazandırmak, müziğe olan ilgiyi devamlı kılp, geliştirmek öğrenciye sevgi ile yaklaşmak, en az müziği iyi bilmek kadar gereklidir.⁵

Bir müzik aletini başarıyla çalabilmek ve o alet üzerinde duygularımızı ifade edebilmek için, iki yeteneğimizin gelişmesi gerekir. Ruhsal yetenek, bedensel yetenek.

Ruhsal yeteneğimiz, beğeni, duygu, düşünce, hayal gücü, yani ifadede büyük bir rol oynayan "stil kaynağı", içimizde gizli bulunan yaratıcılık özelliğidir. Zekâmuz, kültürümüz ne kadar gelişirse, ruhsal yeteneğimiz de o derece genişlemiş ve incelmış olur.

Bedensel yeteneğimiz ise, aletin çalınışı sırasında tüm vücudun rahatlıkla görevini yapabilmesi, vücudun sağlıklı olması gibi "maddi" olmakla beraber, müzik aletlerini çalmada büyük önemi bulunan özelliklerin toplamıdır. Bedensel yeteneğin başında, herhangi bir aleti öğrenmek için o

⁵Karar, Seyyal., "6-11 Yaş Grubu Çocuklarında Piano Eğitimi", Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları 1. Ulusal Müzik Sempozyumu Bildirileri. İzmir, 7-9 Mayıs 1984, s.191-193

aleti çalacak uzuvlarımızın yeteri derecede elverişli olmaları özelliği gelir. Mesela; üfleli çalgılardan birini öğrenmek için önce ciğerlerimizin sağlam, dudak durumunun uygun olması gibi... Bedensel yeteneğin gelişimi, ancak alet üzerinde yapılacak gündelik alıştırmalarla sağlanabilir.

Herhangi bir alet üzerinde başarı sağlayabilmek için bu iki yeteneğimiz el ele yürümelidir. Yani, bedensel yetenek gelişirken, kültürümüz, beğenimiz ve hayal gücümüz de gelişme göstermelidir. İyi bir teknik eğer bilgiye dayanmıyorsa, sonuçsuz kaldığı gibi, güçlü bir tekniğe sahip olmayan en derin bilgiler de ürünlerini vermez.

Ruhsal durumumuz ne kadar çeşitlilik gösterirse göstereceğini onları çalgı üzerinde ifadeye yarayacak belirli fizyolojik hareketler vardır. Ve bu değişik ruhsal durumların ifadesi için de vücudumuz ya da uzuvlarımız bir takım hareket silsileleri yapmaya mecburdur.⁶

Bütün bu açıklamalardan hareketle, şu sonuçları çıkarabiliriz:

Perdeli ve perdesiz (telli) çalgılara göre, küçük yaşta daha kolay öğrenilebilmesi açısından, pianonun önemli bir çalgı olduğunu söyleyebiliriz. Sesleri piano üzerinde işitsel olarak tanıyan çocuğun, sonraki dönemlerinde, farklı enstrümanları öğrenip, geliştirmesi daha kolay olacaktır. Erken yaşlarda çalgı eğitimine başlanması ise, verilen bu eğitimin çocuk üzerindeki zihinsel ve duygusal gelişimindeki boşlukları da dolduracaktır.

Günümüzde mesleki kurum ve mesleki olmayan eğitim çalışmalarında, bu eğitime başlamış, belli bir yaşın üzerindeki kişilerde, algılama ve geliştirme zorluğunun çekildiği görülmektedir. Bu nedenle müziğe, müzik eğitimine ilgili olan çocuklarımızın, erken yaşlardan itibaren, konuya vakıf olan kişiler tarafından yönlendirilmesi önemlidir.

⁶Fenmen Mithat, "Müzikçinin El Kitabı", Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1991, s.25

KAYNAKÇA

- Akbulut, Efe, **“Keman Öğretim Programında Öngörülen Temel Hedeflerin Gerçekleşme Durumu”**, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum, 1996.
- Aşkın, Muhittin, **“K.K.E.F., Psikolojiye Giriş Ders Notu”**, Erzurum, 1992.
- Çalışır, Feridun, **“Çalgı Bilgisi”**, İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara, 1969.
- Fenmen, Mithat, **“Müzikçinin El Kitabı”**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1991.
- Karar, Seyyal, **“6-11 Yaş Grubu Çocuklarında Piano Eğitimi”**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, 1. Ulusal Müzik Sempozyumu Bildirileri, İzmir, 7-9 Mayıs 1984.
- Ürfioğlu, Ayşe, **“Okul Öncesi Döneminde Müziğin Gelişimi ve Önemi”**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, 1. Ulusal Müzik Sempozyumu Bildirileri, İzmir, 7-9 Mayıs 1984.